

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Q. XXXX. Quomodo intelligenda, quæ dicit in sequentibus istius Cap.
verbis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Salm. Tom. 1. *Curf. Theol. Tract. 3. disp. 5. dub. 3.* & Gabriel à S. Vincen. io Tom. 1. in 1. part. disp. 14. dubio 13.

QVÆSTIO IX.

Quomodo intelligenda, qua dicit S. Doctor in sequentibus huius capituli verbus

PROsequitur S. Doctor dicens, quod nec Deus sit lumen, neque vivat, neque sit vita, neque substantia, &c. Lumen, seu lux proprie dicta tantum est in corporibus, quantum ad impositionem nominis, & sic solum metaphoricè dicitur de spiritualibus, quantum vero ad extensionem nominis ad significandum, quod facit manifestationem respectu cuiuscumque cognitionis, proprie dicitur etiam de spiritualibus, ut docet D. Thom. 1. part. quest. 67. art. 1. qui etiam ponit differentiam inter lucem, lumen, radium & splendorem in 2. disp. 13. quest. 3. parum tamen refert ad intentionem; DEUS enim dicitur lux, quæ illuminat omnem hominem, quatenus eas intellectus participat aliquo modo à lumine intellectuali animarum, ut dicit idem D. Thom. 1. part. quest. 79. art. 4. Habet igitur DEUS lumen, & est lumen quatenus est intelligens & veritas. Quocumque autem modo sumatur lumen, debet removeri à DEO in Theologia mystica, quia lumen materiale solum metaphoricè dicitur de eo, lumen spirituale, seu intellectus non concipitur à nobis, sicut est.

Vita nomen sumptum ex operatione, qua quis movet seipsum, & inde principaliter impositum fuit naturæ seu animæ, quæ est principium radicalis talis motus, licet minus principaliter sumatur etiam pro ipsius actionibus vitalibus D. Thom. 1. part. quest. 118. art. 2. In DEO autem est vita magis proprie, quam in aliis, quia suam essentiam est suam intelligere, quod à nullo alio determinatur. Et ideo *iam* 1. dicitur, quod factum est in ipso, *vita erat*, quia omnia, quæ facta sunt à DEO, tunc in ipso ut intellectu, & proinde sunt in eo ipsa vita divina. D. Thom. cit. quest. art. 3. & 4. Sed quia vitam DEUS non concipimus, ut in se est, ideo dicit D. Dionys. quod non vivat, nec sit vita, id est, sicut à nobis intelligitur. Similiter negat, quod sit substantia, aut essentia, scilicet, ut à nobis cognoscitur, quasi accidentibus substantiæ, & ab esse distincta, &c.

Eternitas, ævum & tempus, in quo differant, constat ex Philoſophia. Unde etiam constat, quod nec DEUS possit durare per tempus, quod est mensura rerum corruptibilium habentium principium & finem; nec per ævum, quod est mensura rerum incorruptibilium habentium quidem principium, sed non finem. Unde nec seculum habere, si seculum sumatur pro duracione centum annorum, si pro ævo, aut ævum æternum. Et ævitas autem, quæ est in eternabili vita tota simul & perfecta possessio, ut Boetius definit, est duratio propria tantum DEI tanquam omnino immutabilis, participatur autem à ydoneis beatis, quæ æternum esse, & accidentia etiam est immortalis, in quo sensu igitur negatur à Dionysio, collat ex sepe dictis de aliis per se. Quibus.

Tactis, quæ mente fit, seu tactio intellectus (ut explicat D. Dionysius) est mentis cognitio, sicut sententia dicitur tactio sensibilis. Non esse ergo DEUM tangibilem per mentem, & intellectum,

idem videtur, ac non esse intelligibilem, de quo iam supra diximus.

Scientia est proprie & formaliter in DEO respectu creaturarum, quas cognoscit per suam causam increatam, nempe per suam essentiam, omnipotentiam & ideam; & etiam per suas causas creatas, seu in causis creatis, quatenus cognoscit hoc esse effectum, & hoc causam illius, simplici tamen cognitione & intuitu. Est etiam scientia DEI respectu suorum attributorum, quatenus cognoscit unum per aliud, tamquam per suam rationem formalem. Dividitur quæ scientia DEI in scientiam simplicem intelligentiam, quæ terminatur ad creaturas abstrahendo ab actuali existentia; & in scientiam visionis, quæ terminatur ad creaturas existentes in aliqua differentia temporis, quæ, quando terminatur ad objecta bona, & positive voluta à DEO, dicitur scientia approbationis. Ut autem detur scientia media, quam Patres Societatis appellant conditionatam, quæstio est Theologica, de qua, & de aliis pertinentibus ad scientiam DEI late agunt N. Salm. & Doctores communiter in 1. part. D. Th. quest. 14. Quomodo autem negatur à Dionysio, patet ex dictis de aliis attributis.

Veritas alia est formalis residens in intellectu, alia transcendentalis, quæ est passio entis. Veritas transcendentalis creata consistit primario in convenientia aptitudinali, seu conformabilitate cum intellectu divino, & ideis ipsius; secundario in convenientia aptitudinali cum intellectu creato; ut autem veritas transcendentalis abstrahit à creata & increata, consistit in ente, ut est aptum facere veram sui estimationem in intellectu divino, & habere convenientiam cum eo, abstrahendo à convenientia, seu conformitate dicentis respectum reale, qualem habet veritas creata; vel respectum rationis, qualis consideratur in ente increato, quod non distinguitur à suo intellectu. In quo conveniunt communiter Thomistæ. Veritas formalis humana consistit in perfecta adæquatione & conformitate intellectus cum objecto, quæ proinde solum inchoat & incompletè invenitur in simplici apprehensione, perfectè tamen in iudicio perfectio alicujus propositionis. De quibus videatur nost. Badius à conceptione in *Metaph. disp. 23.* Esse autem veritatem in DEO tam transcendentalem, quam formalem, non indiget probatione, non enim solum est DEUS veritas, sed prima, & summa veritas, de quo videatur D. Thom. 1. part. quest. 16. art. 5. & ibi expositores ejus. Quomodo autem removeatur à Dionysio, ex sepe dictis constat.

Regnum à regendo dicitur, & regnum dicitur habere, qui alios habet sub potestate & providentia sua. Unde DEUS dicitur Rex magnus tripliciter, scilicet, universali re, eternitate, & autoritate domini, de quo D. Thom. in Ps. 46. co. 2. Tripliciter etiam sumitur regnum DEI, primò inchoativè pro gratia, quia per graviam incipit DEUS regnare in nobis, donec perfectè regnet in gloria. Secundò sumitur pro Christianis, quos DEUS peculiariter regit, & gubernat. Tertio pro regno cælorum, unde quo videri Cornel. à Lap. in Epist. ad Rom. cap. 14. v. 17. Quomodo autem regnum DEI consistat in interioribus actibus, videatur D. Thom. 1. 2. quest. 108. art. 1. ad 1. Negat autem Dionysius DEO regnum, quia non est regnum DEI, sicut nos concipimus ex mundi regis. Sapientiam etiam negat, ut de scientia diximus.

monet enim scientia DEI sapientia, cum res cognoscat per altissimas causas.

Unitas est passio entis, quæ quolibet est indivisum in se, & divisum à quolibet alio. Bonitas etiam est passio entis, quatenus ens est perfectivum appetitus per modum convenientis ad illum, non tantum secundum rationem specificam ipsius entis, sed etiam secundum esse, quod in rerum natura habet; de quo N. Salm. Tom. 3. in 1. 2. disp. 1. dub. 1. DEUM autem esse unum, & bonum, quis poterit negare, nisi, quod non sit unus & bonus, sicut nos unitatem, & bonitatem intelligimus modo sæpius dicto? eodem modo negat Dionysius esse in DEO divinitatem & spiritualitatem, sed, ut implet addit, ut nos scimus, seu ut nos cognoscimus. Similiter negat in DEO rationem Patris & Filii, & universaliter quidquam esse eorum, quæ nobis, aut cuique nature sunt cognita, neque aliquid eorum quæ non sunt, nec aliquid eorum, quæ sunt, id est, nec aliquid ex rebus, quas cognoscit humana, vel angelica mens, nec aliquid ex rebus, quæ habent existentiam, aut essentiam creatam, nec ex rebus, quæ non existunt, & etiam negationes, quæ nihil sunt, nec habent essentiam. Licet enim prædicata positiva perfectionum simpliciter simpliciter significatam, & proprie sint in DEO quantum ad rem formaliter significatam, & ideo illi absolute tribuantur; tamen quoad modum significandi, aliquam metaphoram semper retinent; quia si in concreto sumantur, significant per modum compositionis: si in abstracto per modum formæ, quam saltem imperfectionem involvunt desumptam à rebus creatis.

QVÆSTIO Vltima.

Quomodo intelligenda & explicanda, quæ docet D. Dionysius in posterioribus verbis huius ultimi capitis, & totius libri Theologiae mysticae?

Nequè ea, quæ sunt eam noscere, quatenus est. Prosequitur Dionysius, id est, nihil cognoscit DEUM comprehensivè, nec etiam quidditativè, & intuitivè naturaliter: Nemo enim novit filium, nisi Pater; neque Patrem quis novit, nisi Filius. Mat. h. 11. Neque eam cognoscere ea, quæ sunt, quæ ex parte sunt, id est, immediata in se ipsis, sed in se ipso tanquam in objecto prius cognito, & tanquam in prima & universali omnium causa: ratio est, quia non cognoscuntur in se ipsis ut immediata, & per se unitis cum intellectu divino, ut patet, nec per proprias species in DEO receptas, cum DEUS non possit immutari ab aliquo: ergo solum reflat, ut cognoscantur in essentia divina habente rationem speciei intelligibilis, quæ se ipsam primario representat, creaturæ verò secundandò. Et ita communiter Thomistæ contra Scotum ad 1. part. D. Th. quæst. 14.

Si obijcias primo, essentia divina, ut causa creaturarum, solum potest representare creaturas possibiles: ergo saltem existentis cognoscit in se ipsis. Secundo, quia alias esset essentia divina speculum creaturarum, quod est contra D. Th. quæst. 12. de verit. art. 6. Resp. ad 1. dist. an. ecedat, essentia divina, ut præsupponitur ad decreta concedend. ut determinat per decreta libera, neg. Ad secundum nego sequelam, loquendo de speculo proprie dicto, in quo resulant similitudines rerum à rebus ipsis: in DEO autem sunt rationes

rerum, ut præexistentes ad res ipsas, & ideo magis est exemplar, quam speculum, nec unquam à Sanctis dicitur DEUS speculum creaturarum, sed magis quod creaturæ sint speculum DEI, ut docet D. Thom. cit. Reliqua argumenta apud Auctores Scholasticos inveniuntur.

Nec ejus rationem esse, neque nomen, neque scientiam, nec eam tenebras esse, neque lucem, neque errorem, neque veritatem. Hic loquitur de scientia, quam possumus habere de DEO; constat enim ex dictis, DEUM non esse cognoscibilem naturaliter: quoad quid est? Nec est ratio ejus à priori, nec per rationem, & discursum nostrum potest cognosci quid sit; nec habet nomen, quod eum comprehendat, utpote ineffabilem. Nec esse tenebras, scilicet ignorantia, nec lucem, scilicet intelligentiæ, nec errorem esse, nec veritatem, quod patet ex dictis.

Si dicas, virtuosam videri repetitionem, DEUM non habere nomen, nec rationem, nec esse lucem, nec veritatem; cum in hoc eodem capite jam dixisset, DEUM non posse dici, nec rationem esse, nec lumen, nec veritatem. Respondeo. Non esse formaliter idem, non posse dici, & non habere nomen. Licet enim DEUS haberet nomen, quod ipsum quidditativè significet, & quod ipsi sibi imponere posset, & ab Angelis & Beatis, imò & à viatoribus ut audivimus Scotus (quamvis dicat nulli creaturæ posse aliquo nomine comprehensive significari, in quo videtur velle salvare DEUM esse ineffabilem, ut decernit conc. Lat.) Dico inquam, quod habere nomen, non ideo sequeretur, nos posse DEUM dicere, & de eo loqui sicut est, saltem pro hoc statu; & hoc negat Dionysius, quando dicit DEUM non posse dici. Uterius tamen addit non habere nomen, per quod etiam prædictam opinionem non admittit.

Deinde, quando in primo loco dicit, DEUM non habere rationem, nec rationem esse, ut legi Petrius. Cor. de his legi, nec rationem habere, neque sermo est. Quod non videtur esse idem formaliter cum eo, quod negat in secundo loco, scilicet, nec ejus rationem esse. Nam in primo loco agit de ratione, quam aliquis posset imaginari, DEUM habere ad ratiocinandum: in secundo de ratione, seu discursu, quem nos possemus de DEO formare. Dicere autem quod DEUS non sit sermo etiam mentalis, aut verbum sicut etiam dixit, quod non sit in eo Filiatio, scilicet, prout nos has positiones intelligimus, non est idem, ac dicere non esse ejus rationem, seu non posse nos ratiocinari de DEO sicut est.

Denique quamvis in primo loco dicat, DEUM non esse lumen, nec veritatem: non est virtuosè repetitio dicere in secundo loco, non esse tenebras, neque lucem, nec errorem, nec veritatem. Tum, quia, ut videtur respondere S. Maximus, & Pachymera in primo loco agit de lumine spirituali, seu intelligibilitate radicali, aut habitali, & similiter de veritate in secundo de actuali. Tum quia (ut mihi videtur) in primo loco licet etiam ageret de lumine intelligibili actuali, & de veritate etiam actuali, & formalis, qualis datur in iudicio: in secundo loco ea repetit, ut ostenderet, nec ideo esse privationem illorum: cum enim statim dicat, DEUM non solum non esse affirmationem, aut positionem, sed neque negationem, aut ablationem: præposuit exemplum in tenebris, quæ sequuntur ad ablationem lucis, & in errore, qui sequitur ad ablationem veritatis, quasi diceret, non ideo